

A black and white photograph of two young men standing in front of agricultural machinery. The man on the left is wearing a dark sweater, and the man on the right is wearing a light-colored sweater. They are both smiling slightly. The background shows the cabs of tractors and other farm equipment.

Vaardigheden boven kennis

FOTO: GERRIT STRIJBS

Een Stoas-onderzoek onder voormalige mao-leerlingen toont aan dat deze groep minder vaak een agrarisch beroep uitoefent. Ook blijkt dat nauwkeurigheid, zelfstandigheid, aanpassingsvermogen en contactuele vaardigheden in hun beroep belangrijker worden gevonden dan vakkennis.

► **Mbo-opleidingen Groene Ruimte en Bosbouw, Cultuur en Milieu zijn goede leveranciers voor het hao. Tweederde van hun niveau 4-afgestudeerden stroomt door naar een vervolgopleiding in het hao**

FOTO: STUDIO ANDRÉ RUIJGROK

◀ **Richard (l) en Jos (mbo Veehouderij AOC Oost Alemelo) hebben al een baan in de agrarische sector**

Glunderend nemen ze hun diploma in ontvangst. Directieleden feliciteren hun geslaagde leerlingen en geven nog enkele nuttige adviezen mee. Na een klassenfoto, enkele consumpties en een handdruk keren ze de school voorgoed de rug toe. Jos ter Huurne en Richard Nijland, kijken reikhalzend naar dit moment uit. Ze zitten in het afsluitende leerjaar van de mbo-afdeling Veehouderij van AOC Oost in Almelo. Hun toekomstplannen staan nagenoeg vast. Jos werkt vanaf deze zomer op het veehouderijbedrijf van zijn vader en broer. Richard kiest voor dezelfde sector. Hij gaat werken op de boerderij van zijn oom. De resultaten van een Stoas-onderzoek wijzen uit dat zij tot de groep leerlingen behoren die snel na hun opleiding een baan vinden.

Werkloosheid

Eind 2002 vond dit arbeidsmarkt- en loopbaanonderzoek plaats onder leerlingen die tussen 1987 en 2001 het voltijds middelbaar agrarisch onderwijs met een diploma verlieten. Marian van der Meijs en Titia Sjenitzer van Stoas Onderzoek betrokken 2.810 voormalige aoc-leerlingen bij hun onderzoek. Eerdere enquêtes vonden in 1995 en 1998 plaats. Meer inzicht in de arbeidsmarkt, soort en kwaliteit van de functies, de aansluiting tussen opleiding en werk, het volgen van vervolgopleidingen en de positie van het mao ten opzichte van het overige mbo vormden de doelstellingen. Het werkloosheidspercentage onder recent afgestudeerden, circa een jaar na diplomering, daalde van 5,3 procent in 1998 tot 3,2 procent in 2002. De werkloosheid onder alle gediplomeerden nam van 2,4 procent in 1998 toe tot 2,6 procent in 2002. De afdelingen Paardenhouderij, Bloemschikken en Dier-

verzorging kennen de hoogste werkloosheid. Verder komt naar voren dat de werkloosheid onder leerlingen van niveau 2 en 3 hoger is dan die van niveau 4. Vergeleken met het overige mbo hebben mao-ers vaker een betaalde baan. Dit geldt niet voor de leerlingen van niveau 1 en 2. Tevens constateren de onderzoekers dat mao-ers vaker onder hun niveau werken dan andere mbo-gediplomeerden.

Agrarische sector

Jos en Richard vonden al een werkring in de agrarische sector. Het onderzoek wees echter uit dat steeds minder mao-leerlingen voor een agrarisch beroep kiezen. In 1995 werkte nog 58, drie jaar later 47 en in 2002 nog maar 45 procent in agrarische beroepen. Deze ontwikkeling komt sterk naar voren bij de afdelingen Veehouderij en Plantenteelt. Een dienstverlenende functie in een administratieve of commerciële functie lijkt het alternatief. Vergeleken met 1997 steeg het percentage afgestudeerden in deze sector van 20 tot 27 procent. De meeste leerlingen noemen een stage, banenmarkt, de school en de start van een eigen bedrijf als het belangrijkste wervingskanaal voor een baan. Langer geleden afgestudeerden noemen daarbij vaker de stage als argument dan recent gediplomeerden. Bovendien blijkt dat bij langer afgestudeerden het ondernemersbloed begint te kriebelen. Van de in 1997 afgestudeerden exploiteert negen procent een eigen onderneming, van de groep van 1987 bedraagt dit percentage 21 procent. De bruto-salarissen voor starters liepen uiteen van 1.326 euro voor leerlingen Plantenteelt en 1.768 euro voor leerlingen Milieutechnologie. Dit laatste bedrag geeft een vertekend beeld.

Milieutechnologie heeft alleen opleidingen in niveau 4. De onderzoekers stellen tevens dat zelfstandigen, gemiddeld 1.130 euro minder verdienen dan mensen in loondienst, namelijk 1.286 euro. Mao-ers hebben vaker betaald werk, maar een lager inkomen dan andere mbo-ers.

Tevredenheid

De onderzoekers vroegen de leerlingen tevens hoe ze achteraf tegen hun opleiding aankijken. Op een vragenlijst stonden vijftien voor het uitoefenen van een functie relevante onderwerpen. Voorbeelden hiervan zijn vakkennis, inzicht in bedrijfsvoering en zelfstandigheid. De respondenten kregen de gelegenheid aan te geven welke aspecten belangrijk zijn voor de uitoefening van hun functie. Ook gaven zij aan welke onderwerpen tijdens hun opleiding onvoldoende aandacht kregen. Jos en Richard bestudeerden deze lijst en vinden vakkennis, ict, inzicht in de bedrijfsvoering en de toepassing van de theorie in de praktijk belangrijk voor hun loopbaan. Richard: "Schriftelijke presentaties en schrijfvaardigheid vind ik onnodig." Hun mening komt slechts gedeeltelijk overeen met eerder afgestudeerden. Voormalige mao-ers vinden nauwkeurigheid, zorgvuldigheid, zelfstandigheid, initiatief en creativiteit, aanpassingsvermogen en het oplossen van problemen belangrijk voor hun beroep. Zo vindt tachtig procent van de ondervraagden zelfstandigheid essentieel. Jos en Richard vinden dat hun opleiding voldoende aandacht aan deze onderwerpen besteedt. Jos: "Vooral tijdens onze stages hebben we veel geleerd." Richard vindt echter dat ict meer aandacht had verdiend. 48 procent van de deelne- →

mers aan het onderzoek onderschrijft zijn mening. Als onderwerpen die achteraf ook meer aandacht hadden mogen verdienen noemen de deelnemers aan het onderzoek inzicht in bedrijfsvoering, plannen en coördineren en het oplossen van problemen. Jos en Richard zouden beiden weer voor dezelfde opleiding op dezelfde school kiezen. Richard: "Hier heerst een goede sfeer." Zestig tot tachtig procent van de respondenten kiest eveneens voor dezelfde opleiding. Wel geeft tien procent daarbij de voorkeur aan een ander instituut. Leerlingen van niveau 2 tonen zich minder tevreden. Slechts 59 procent zou voor dezelfde opleiding kiezen, in 1987 bedroeg dit percentage 87. De meesten zouden voor een andere opleiding kiezen terwijl een aanzienlijk deel helemaal geen opleiding meer zou volgen. Op niveau 3 en 4 is deze groep veel kleiner.

Doorstuderen

Als leerlingen van een driejarige opleiding ontbreekt bij Jos en Richard de behoefte aan een vervolgopleiding. Ze waarderen hun opleiding, maar staan te popelen om hun kennis aan de praktijk te toetsen. Jos: "We hebben lang genoeg in de schoolbanken gezeten en gaan het liefst aan het werk" Van de deelnemers aan het onderzoek kiest ongeveer 35 procent van de mao-leerlingen wel voor een vervolgopleiding. De meesten komen uit niveau 4. Leerlingen van de afdelingen Levensmiddelen-technologie en Bosbouw, Cultuur en Milieu tonen de meeste ambitie. Meer dan 50 procent kiest voor een vervolgstudie. De meerderheid van de doorstudeerders kiest voor het hao. Bij de opleidingen Groene Ruimte en Bosbouw, Cultuur en Milieu gaat het om tweederde deel. Van de leerlingen Dierverzorging, Veehouderij en Bloemschikken kiest slechts een derde voor een vervolgopleiding. Tachtig procent van de ondervraagden noemt de aansluiting tussen middelbaar en hoger agrarisch onderwijs goed. Vergeleken met de groep van 1997 is dit een lichte verbetering. De cijfers tonen tevens aan dat mao en hao beter op elkaar aansluiten dan overige mbo en hbo-instellingen. Van de in 2001 afgestudeerden verliet 8,6 procent de opleiding vroegtijdig, bij de overige hbo-instelling lag dit percentage op 19,1 procent.

Gerrit Strijbis